



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

عنوان:

بررسی میزان عدم تبعیت از دستورات درمانی و دلایل موثر بر آن در بیماران مراجعه کننده به
کلینیک‌های سرپایی شهر کرمان در سال ۱۳۹۷

توسط:

سهیلا نقوی

استاد راهنما:

دکتر وحید یزدی فیض آبادی

اساتید مشاور:

دکتر محمدحسین مهرالحسنی، دکتر نوذر نخعی

سال تحصیلی (۹۸د)۹۸

شماره پایان نامه:

چکیده

مقدمه و هدف: عدم تبعیت از دستورات درمانی می‌تواند به کاهش اثربخشی، درمان ناقص و افزایش هزینه‌های درمان بیماری‌ها بیانجامد. برای بهبود عدم تبعیت از دستورات درمانی، میزان و شناسایی دلایل درک شده آن از دیدگاه بیماران ضرورت دارد. این مطالعه با هدف تعیین میزان عدم تبعیت از دستورات درمانی و دلایل موثر بر آن در بیماران مراجعه‌کننده به کلینیک‌های سرپایی شهر کرمان انجام گرفت.

روش کار: مطالعه حاضر، مطالعه ترکیبی و از نوع متوالی - اکتشافی است که بصورت مقطعی در سال ۱۳۹۷ و بصورت کیفی و کمی انجام شد. در بخش کیفی، با مروری بر ادبیات مهم‌ترین مطالعات استخراج شد. برای تکمیل دلایل، ۱۹ مصاحبه نیمه‌ساختارمند با بیماران، متخصصان و مدیران درمانی کلینیک‌های سرپایی در شهر کرمان انجام شد. داده‌های کیفی به روش تحلیل محتوای متعارف در نرم‌افزار MAXQDA10 کدگذاری و تحلیل شد. با استفاده از نتایج بخش کیفی آیت‌های اولیه پرسشنامه طراحی شد. در بخش کمی ویژگی‌های روانسنجی ابزار شامل روایی محتوا، روایی صوری ارزیابی شد. کسب حداقل ضریب قابل قبول برای هر دو شاخص روایی محتوا و نسبت - روایی محتوا ملاک نهایی انتخاب آیت‌ها قرار گرفت. جهت بررسی روایی سازه، از تحلیل عاملی اکتشافی به روش تحلیل مولفه اصلی استفاده شد. پایایی با روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) تعیین گردید. پرسشنامه توسط ۴۴۰ بیمار مراجعه‌کننده به کلینیک‌های تخصصی سرپایی شهر کرمان که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای آسان انتخاب شده بودند، توزیع و تکمیل شد. پردازش داده‌های کمی با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی در نرم‌افزار Stata نسخه ۱۴ انجام شد.

یافته‌ها: دلایل موثر بر عدم تبعیت از دستورات درمانی در ۵ مضمون و ۱۵ طبقه و ۴۱ زیرطبقه دسته‌بندی شدند، که عبارت از: دلایل فردی، ویژگی‌های بیماری، دلایل مرتبط با درمان، ارائه‌دهنده خدمات و دلایل اقتصادی - اجتماعی بودند. مضمون غالب در تمامی مصاحبه‌ها سواد سلامت و دانش بیمار، ارتباط، اعتماد و مشارکت در درمان و دلایل اقتصادی بود. از تحلیل عاملی اکتشافی، چهار عامل شامل ۱۸ آیت‌شناسایی شد که ۵۱ درصد واریانس را تبیین

کردند. عوامل شامل دلایل فردی روانی، دلایل فردی شناختی، دلایل مرتبط با ارائه دهنده و دلایل مرتبط با مولفه- های اقتصادی- اجتماعی بودند. بیشترین اهمیت دلایل سیستم ارائه خدمت و مولفه‌های اقتصادی- اجتماعی با میانگین ۲/۲۲ داشت، در این بعد بالاترین اهمیت مربوط به مولفه مشکلات و دغدغه های زیاد زندگی با میانگین ۲/۵۷ بود. میانگین ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد ۰/۷۰ بدست آمد.

متغیرهای سن، تحصیلات، وضعیت تأهل، اشتغال، محل سکونت، درآمد، مالکیت کلینیک و ابعاد فردی روانی، ارائه‌دهنده خدمات سلامت، فردی شناختی و سیستم ارائه خدمت و مولفه‌های اقتصادی- اجتماعی با عدم تبعیت ارتباط معناداری داشتند. بیشترین میزان رفتار عدم تبعیت مربوط به دستورات دارویی بود.

نتیجه‌گیری: دلایل فردی، ویژگی‌های بیماری، دلایل مرتبط با درمان، نظام ارائه‌دهنده خدمات سلامت و اقتصادی- اجتماعی از دلایل موثر بر عدم تبعیت از دستورات درمانی در محیط‌های سرپایی است. لذا استفاده از ابزارهای آموزشی برای بیمار، توجه به ایجاد یکپارچگی در نظام ارائه خدمات و رویکرد مشارکت جویانه بیمار و خانواده وی در ارتقای تبعیت از درمان و پیگیری مراقبت در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری برای بهبود نظام ارائه خدمات سلامت ضروری است. سیاست‌گذاری‌ها نیازمند بهبود نظام خدمات مددکاری اجتماعی در بخش سرپایی، توجه به مسائل اقتصادی و هزینه‌ها است. در حیطه دارویی نیازمند توجه بیشتر برای دسترسی و مصرف داروها، تداخلات و عوارض داروهاست.

کلیدواژه‌ها: عدم تبعیت، دستورات درمانی، کلینیک‌های سرپایی، بیمار، کرمان

Abstract

Background and Objective: Patients' non-compliance with therapeutic orders of specialists in outpatient clinics can lead to reduced efficacy, inadequate treatment, and increased medical care expenses. To improve patients' compliance with therapeutic orders, it is essential to identify its perceived reasons from patients' perspectives. The current study aimed at Survey On Therapeutic Non-Compliance And Its Influencing Reasons In Patients Referring To Outpatient Clinics Of Kerman City.

Methods: The current study is a mix-method and sequential exploratory study that was done in 2018 in four stages. In the qualitative section the most important studies were extracted by literature review. To complete the reasons, 19 semi-structured interviews were conducted with patients, specialists and managers of outpatient clinics in Kerman. The qualitative data were coded and analyzed using conventional content analysis by MAXQDA 10. Using the results of the qualitative section, the primary items of the questionnaire were designed.

In the quantitative section, the psychometric properties of the final instrument including content validity, formal validity were evaluated. Earning the minimum acceptable values for both content validity index (CVI) and content validity ratio (CVR) was the final criterion for Selection the items.

To evaluate the construct validity, exploratory factor analysis (EFA) and principal component analysis (PCA) were used. Reliability was determined by internal consistency (Cronbach's alpha).

the questionnaire was distributed among and completed by 400 patients who referred to outpatient clinics in Kerman. Quantitative data were analyzed using Stata version 14.

Results: The reasons for non-compliance with specialists' orders were categorized into five themes, 15 category, and 41 subcategory, including patient-related (patient-centered), disease-related, therapy-related, the healthcare-provider-related (healthcare system), and socioeconomic reasons. The most prevalent subcategory extracted from interviews were health literacy and knowledge of the patient, communication, patients' confidence in the physicians, compliance with therapy, and economic reasons.

After exploratory factor analysis, four factors including 18 items were identified that explained 51% of the variance. These reasons were intrapersonal-psychological, intrapersonal-cognitive, provider-

related, and socio-economic reasons. The greatest importance was for the healthcare system and social-economic reasons with an average of 2.22. In this dimension, the highest importance was related to the components of the problems and abilities of the majority of life with an average of 2.49. The average Cronbach's alpha was 0.70 for dimensions.

Variables such as age, level of education, marital status, employment, residence, income, Clinic ownership and intrapersonal-psychological, intrapersonal-cognitive, provider-related, and socio-economic reason with non-compliance were significant. Also, the highest rate of non-compliance was related to the scope of drug orders.

Conclusion: patient-related (patient-centered), disease-related, therapy-related, the healthcare-provider-related (healthcare system), and socioeconomic reasons are one of the main reasons for the non-compliance with therapeutic orders in outpatient clinics. Therefore, the use of educational tools for patients, attention to the integrity the service provision system into the collaborative approach of the patient and his/her family to promote adherence to treatment and follow-up care in planning and policy making for improving the health care system is essential. Policies require to improve the social work services in the outpatient department, paying attention to economic issues and costs. Also, there is the highest non-compliance in the drug field, which requires more attention to access and use of medications, drug interactions, side effects of drugs, or other underlying illnesses in individuals.

Keywords: non-compliance, Therapeutic services, outpatient clinics, Patient, kerman



Kerman University of Medical Sciences

School of Management and Medical Information

In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Msc

Title:

**A Survey On Therapeutic Non-Compliance And Its Influencing Reasons In Patients
Referring To Outpatient Clinics Of Kerman City In 2018**

By:

Soheila Naghavi

Supervisor:

Vahid Yazdi-Feyzabadi, Ph.D

Advisors:

Mohammad Hossein Mehrolhasani, Ph.D, Nouzar Nakhaee, Ph.D

Thesis No : (...)

Date (Month/year)(May, 2019)